
OPERAČNÍ UMĚNÍ A TAKTIKA

ORGANISACE PŘESKUPENÍ V ÚTOČNÉ OPERACI VŠEVOJSKOVÉ ARMÁDY ZA SOUDOBÝCH PODMÍNEK

Generál-major Josef Suchomel

Organisace přeskupení sil a prostředků v útočné operaci vševojskové armády při používání zbraní hromadného ničení, při nasycení bojiště dokonalou bojovou technikou, při činnosti všech moderních prostředků průzkumu (letectva, radiolokace, prostředků k vidění v noci...) stává se den ze dne složitější.

Atomové zbraně způsobily, že tempo boje a operace je daleko rychlejší, podmínky útočné i obranné operace vyžadují daleko rychleji a pružněji manévrovat vojsky na bojišti. Střelecký svazek za dnešní organizační struktury má téměř 2000 bojových a přepravních vozidel, což vyžaduje pružnější a dokonalejší organisaci a plánování přeskupení vojsk, pořádkové služby a bojového zabezpečení štáby všech stupňů. Moderní prostředky průzkumu nutí vojska provádět všechny pohyby na bojišti se zřetelem na dokonalé utajení přesunů a přeskupení. Silné letectvo tyto požadavky ještě stupňuje. Proto se ve svém článku zaměřím na pojednání o těchto hlavních problémech:

- o způsobu provádění přeskupení při malém počtu komunikací vyhovujících pro přesuny vojsk,
- o organisaci a provádění přesunů za silné letecké činnosti při zachování utajení,
- o bojovém zabezpečení, hlavně PVO, PAO, PCHO,
- o organisaci pořádkové služby,
- o zvláštnosti práce štábů při organisaci přeskupení.

V článku použiji všeobecně známých zásad, jen pokud to bude nutné, abych nenarušil logickou stavbu článku. Hlavní pozornost věnuji uvedeným problémům.

I.

Veliká vlastenecká válka v nesčíslných příkladech ukázala přeskupení značných sil a prostředků jak na počátku války při vedení strategické obrany, tak v dalším průběhu války během útočných operací. Přitom bylo dbáno hlavně prvku utajení a operačního maskování. Tak se dosahovalo překvapení nepřítele, což zaručovalo z velké části úspěch útočné operace. Zvláště významným prvkem pro dosažení vítězství bylo utajení přeskupení značných sil, vyvolaného změnou hlavního úderu na méně výhodný směr, který však zabezpečoval převahu sil. Rovněž výhodné bylo přeskupení sil přes málo výhodný a těžko do-

stupný terén, což zpravidla zaručovalo dokonalé překvapení pro nepřítele.

Připomínám, že bitvy o Moskvu, u Stalingradu a deset drtivých úderů v roce 1944 předpokládaly rychlý manévr sil a prostředků z jednoho bojiště na druhé, mnohdy vzdálených na několik set kilometrů, a to z hloubky i podél fronty. Tyto operační a strategické manévry silami a prostředky, které byly provedeny rychle, skrytě a hlavně organizačně dokonale, zabezpečovaly Sovětské armádě mít neustále iniciativu ve svých rukou a způsobily situace, kdy Němci nebyli s to soustředit své hluboké operační zálohy na směrech, kde jich bylo právě třeba. Proto jejich manévry zálohami se podřizoval operacím Sovětské armády, při nichž Němci zpravidla soustředili svá vojska na ohrožených směrech pozdě.

Uvádím příklad přeskupení sil v útočné operaci Sovětské armády s hlediska operačního:

50. armáda na pravém křídle brjanského frontu měla prolomit obranu Němců svým levým křídlem ve směru ORLJA, OVSTUG, a tak vyvrátit odpor nepřítele v prostoru BRJANSK (náčrt 1).

50. armáda se skládala z osmi střeleckých divisí, z gardového jezdeckého sboru o třech divisích, z dělostřeleckého sboru průlomu, z pěti tankových pluků, z jedné divise PVO a z dalších posilových prostředků.

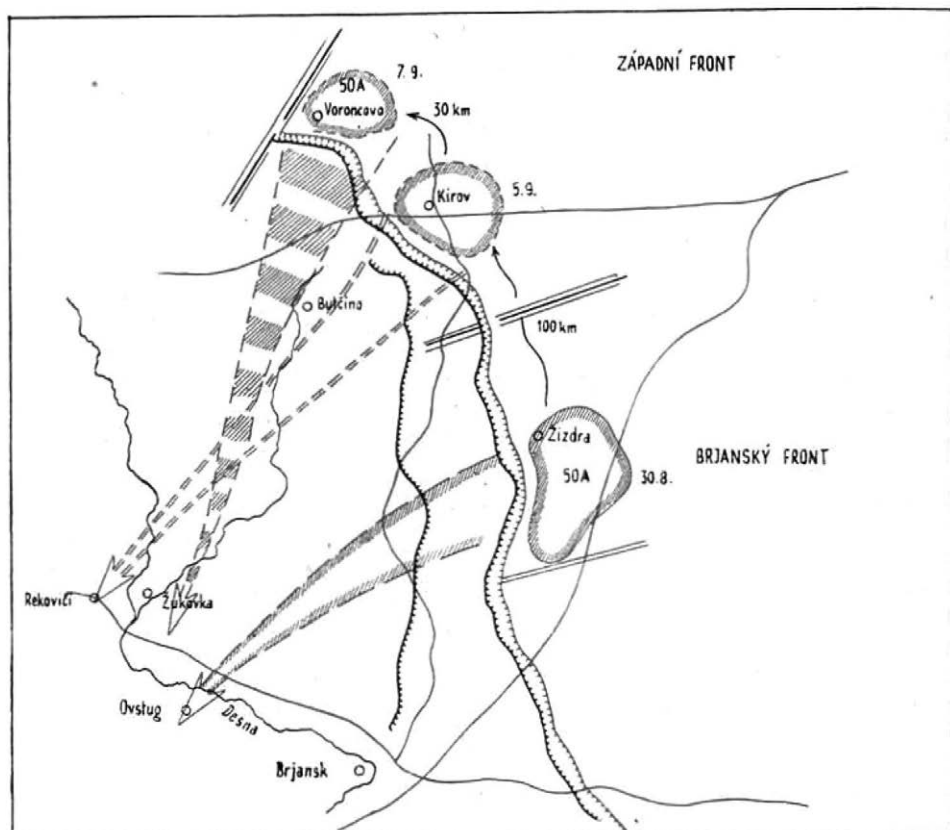
Německá obrana byla dobře vybudována. Soustředování armády bylo nepříteli známo. Štáb frontu požádal vrchní velení, aby úder mohl být proveden ve směru KIROV, REKOVIČI, kde byla obrana Němců vybudována méně důkladně a byla mělčí. Vrchní velení souhlasilo s tímto plánem a 50. armáda byla přeskupena do prostoru KIROV. Nepřítel to pravděpodobně zjistil a počal velmi rychle zdokonalovat obranu v tomto prostoru. Šest střeleckých divisí bylo přesunuto po čtyřech osách a pátá osa byla vyhrazena dělostřeleckému sboru. Prostorově byl přesun proveden 5 až 20 km od předního okraje fronty a na vzdálenost 100 km. Byl proveden ve čtyřech nocích.

Rekognoskace a průzkum boje ukázaly, že hloubka obrany byla zvětšena, činěny přípravy na tuhý odpor, takže útok z prostoru KIROV ztrácel výhodu překvapení. Proto zasáhlo tentokrát samo vrchní velení a nařídilo provést úder ještě dále na severozápad na směru VORONCOVO—ŽUKOVKA, kde podle zjištění průzkumu byla obrana slabě organizována.

Znamenalo to další přesun pro 50. armádu o 30 km podél fronty. 5. 9. dostal velitel 50. armády rozkaz a pohotovost k útoku byla 7. 9. Velitel armády přesunul do tohoto prostoru pět střeleckých divisí po dvou osách za jedinou noc.

Úder na směru VORONCOVO, ŽUKOVKA vedl k obklíčení a zničení tří německých divisí a k způsobení značných ztrát šesti dalším divisím (z toho dvěma tankovým).

Tak vojska 50. armády v době od 30. 8. do 6. 9. provedla dvakrát rokádní přesun v samé blízkosti fronty na celkovou vzdálenost 130 km a provedla velmi úspěšný útok, který vedl k rozdrčení brjanského uskupení Němců.

- původně plánovaný úder
 úder navržený velitelem armády
 skutečně provedený úder

Náčrt č. 1. Rokádní přesun vojsk 50. A. Brjanského frontu srpen—září 1943

II.

Rovněž kapitalistické armády se zabývají problémem přeskupení sil a rychlého manévru na bojišti. Ve cvičení »Sage Brusch«, konaném v prosinci minulého roku v USA, byla otázka přeskupení sil jedním z hlavních učebních úkolů. Američtí vojenští teoretikové jsou toho názoru, že moderní bitva vyžaduje rychlých a překvapivých přeskupení sil na rozhodující místo, rychlý zásah a opětné rychlé rozptýlení sil tak, aby se vojska vyvarovala napadení a zničení atomovými zbraněmi.

K uskutečnění těchto manévru silami a prostředky plánují a zkoušejí použít vrtulníků. To ovšem znamená obrovské zvýšení počtu vrtulníků, při čemž nelze uvažovat o přesunu rozhodujících sil v operačním slova smyslu. Jde spíše o provedení taktických přeskupení sil. Aby tato myšlenka byla přezkoušena, byly provedeny nutné organizační změny ve složení svazků. Všeobecně se považuje za účelné vytvořit lehčí pěší divise než dosavadní. Proto se organisují bojová velitelství nebo úderná uskupení, která mají být soběstačná, a skládají se ze všech druhů vojsk — pěchoty, tanků, dělostřelectva.

Týlové útvary divise mají být omezeny na nejmenší míru, hlavně na zdravotnickou službu a dělostřelecké zásobování. Zásobování má se dít vzduchem. Na podkladě zkušeností z tohoto cvičení je plánováno zvětšení dosavadního leteckého parku vrtulníků na čtyřnásobek. Dalším důsledkem této zásady je, že se konstruují nové zbraně, které jsou vyráběny z velké části z lehkého kovu (některé součástky), jako na př. 90mm protitankový kanon na pásech, který má být shazován na padáku. Dále byla překonstruována řada dělostřeleckých zbraní, aby se získala možnost přepravy vzduchem.

Rovněž pro spojení těchto bojových skupení jsou konstruována nová pojítka, hlavně televise a radia s dalekým dosahem. Třebaže se přesuny vojsk vzduchem v operačním a strategickém měřítku zdají prozatím neuskutečnitelné, neboť by to vyžadovalo desítky tisíc letounů pro přesun svazků a rovněž tolik stíhačů k zabezpečení jejich ochrany, nelze tuto myšlenku odvrhnout. Západoevropské válčiště je sice přesyceno komunikacemi všech druhů, vojska však jsou nasycena velkým množstvím motorových vozidel všech druhů; proto je třeba mít na paměti nutnost rozptýlit vojska, aby nebyla zasažena a zničena atomovými zbraněmi. Je tedy třeba věnovat této otázce náležitou pozornost.

III.

Útočná operace armády je charakterisována značným rozmachem, pokud jde o šířku útočného pásma, hloubku operace i její tempo. Počítá-li se průměrná šířka útočného pásma do 50 až 100 km, hloubka operace 150 až 200 km i více při denním tempu operace 30 až 40 km a vedení operace dnem i nocí, musí zákonitě dojít k častým a velmi složitým situacím, které si vynucují rychlé přeskupování sil a prostředků. Účelem manévru silami a prostředky je nutnost vytvořit nejvýhodnější úderné uskupení k zasazení rychlého a zdrcujícího úderu nepříteli v obraně, při obklíčení a ničení nepřítele, ve střetném sražení, při pro-

následování ustupujícího nepřítele nebo k odražení silných protiúderů nepřítele.

V zásadě jde o to vytvořit výhodný poměr sil zabezpečující úspěch v útočné nebo obranné operaci na některém z rozhodujících směrů.

Manévr silami a prostředky se provádí v zásadě druhými sledy a zálohami. Méně výhodné, zvláště při používání atomových zbraní, bude provádění manévru silami i prostředky zasazenými do boje. Takové přeskupování zpravidla ve dne nelze provádět, nemá-li dojít k zbytečným ztrátám.

Každé přeskupování sil a prostředků v jakékoli situaci vyžaduje do-
konalého plánování, vysoké kázně při provádění, pružného řízení veliteli a štáby a v mnohém smělého a tvrdého rozhodování.

K přeskupení v útočné operaci armády může dojít

- při přechodu z obranné do útočné operace,
- při odražení silných úderů nepřítele,
- při provádění obklíčení a ničení obklíčených nepřátelských uskupení,
- při změně hlavního úderu na naplánovaný podružný směr, kde se projevil značný a nečekaný úspěch,
- při přechodu do všeobecného pronásledování a
- při přechodu do obrany, ať už jde o zaujetí přechodné obrany nebo po skončení útočné operace k zabezpečení dobytého terénu.

Hlavní způsoby provedení přeskupení jsou:

- z hloubky k frontě,
- podél fronty k jednomu z křídel nebo z křídel do středu útočné operační sestavy,
- kombinovaný způsob.

Zdálo by se, že středoevropské a západoevropské válčiště skýtá dostatečně hustou komunikační síť pro rychlé přeskupování značných sil a prostředků. Vezme-li se však v úvahu motorisace a mechanisace svazků vševojskové armády i všech druhů vojsk, dále, že všechny přesuny nutno konat při ohrožení nálety letectva a zásahy zbraní hromadného ničení, což si vynucuje organizaci hlubokých proudů vzdálených od sebe na 3 až 5 km, bude problém plánování a provedení přeskupení značně ztížen. K tomu přistupuje okolnost, že je třeba plánování provádět jednoduše, jasně a rychle, neboť situace na frontě nestrpí odkladu.

a) Půjde-li o provedení přesunu svazků druhého sledu nebo zálohy k frontě, bude situace podstatně usnadněna tím, že svazky druhého operačního sledu budou plně využívat komunikací svazků prvního operačního sledu, které využijí zřízených již komunikací a budou zabezpečeny vytyčením i úpravou komunikací ženíjním vojskem armády, sborů a divisí prvního operačního sledu, po případě přesunujícího se svazku. Proto nebude zpravidla zvláštních potíží pro štáb armády, aby naplánoval a provedl všechny přípravné práce k provedení hladkého přesunu směrem k frontě.

Čeho bude třeba, aby bylo se zdarem a včas provedeno přeskupení směrem k frontě?

- Včasné znalosti nastávajícího úkolu svazku přesunujícího se k frontě,
- na tomto podkladě včasného rozhodnutí velitele armády pro přeskupení a rychlého dodání rozkazu příslušnému veliteli druhého sledu,
- pružného, přesného a jednoduchého naplánování přesunu štábem armády,
- včasného průzkumu os přesunu a rychlého zabezpečení přesunu ženinými jednotkami,
- operačního a bojového zabezpečení přesunu provedením všech opatření, jako dokonalé organisace protivzdušné obrany jak stíhacím letectvem, tak protiletadlovým dělostřelectvem, s hlavním důrazem na důležité prostory, hlavně přechody přes vodní toky, čáru zasazení, organisaci důkladné pořádkové služby, radiační, chemický a biologický průzkum, utajení přesunů a maskování,
- přesné organisace součinnosti se svazky, jejichž útočným pásmem a týlem se bude projíždět,
- zabezpečení zasazení druhého sledu z chodu, bez zastávky na čáře zasazení a v prostoru rozvinování (rozčleňování),
- zdravotnického zabezpečení za přesunu i na čáře zasazení,
- materiálního a technického zabezpečení přesunujícího se svazku a
- důkladného politického zabezpečení celé operace.

Závěrem: přeskupení sil a prostředků vševojskové armády zasazením svazku druhého operačního sledu z hloubky bude nejjednodušší případ a bude běžně prováděno téměř v každé útočné operaci vševojskové armády. Možný příklad přeskupení z hloubky viz náčrt 2.

Bude-li prováděno přeskupení ve dne, bude velmi ztíženo utajení před vzdušným pozorováním, a zvýšeno nebezpečí napadení atomovými zbraněmi. Při důkladné znalosti situace nepřítele bude však povinností velitele armády a frontu učinit vše, aby byla provedena opatření k ničení atomových zbraní, zabráněno vzdušnému pozorování, rušeny všechny radiolokační stanice přesunujícím se svazkem i prostředky armády.

b) Situace bude podstatně složitější, bude-li provedeno přeskupení podél fronty z jednoho operačního směru na jiný.

K tomuto případu může dojít v zásadě:

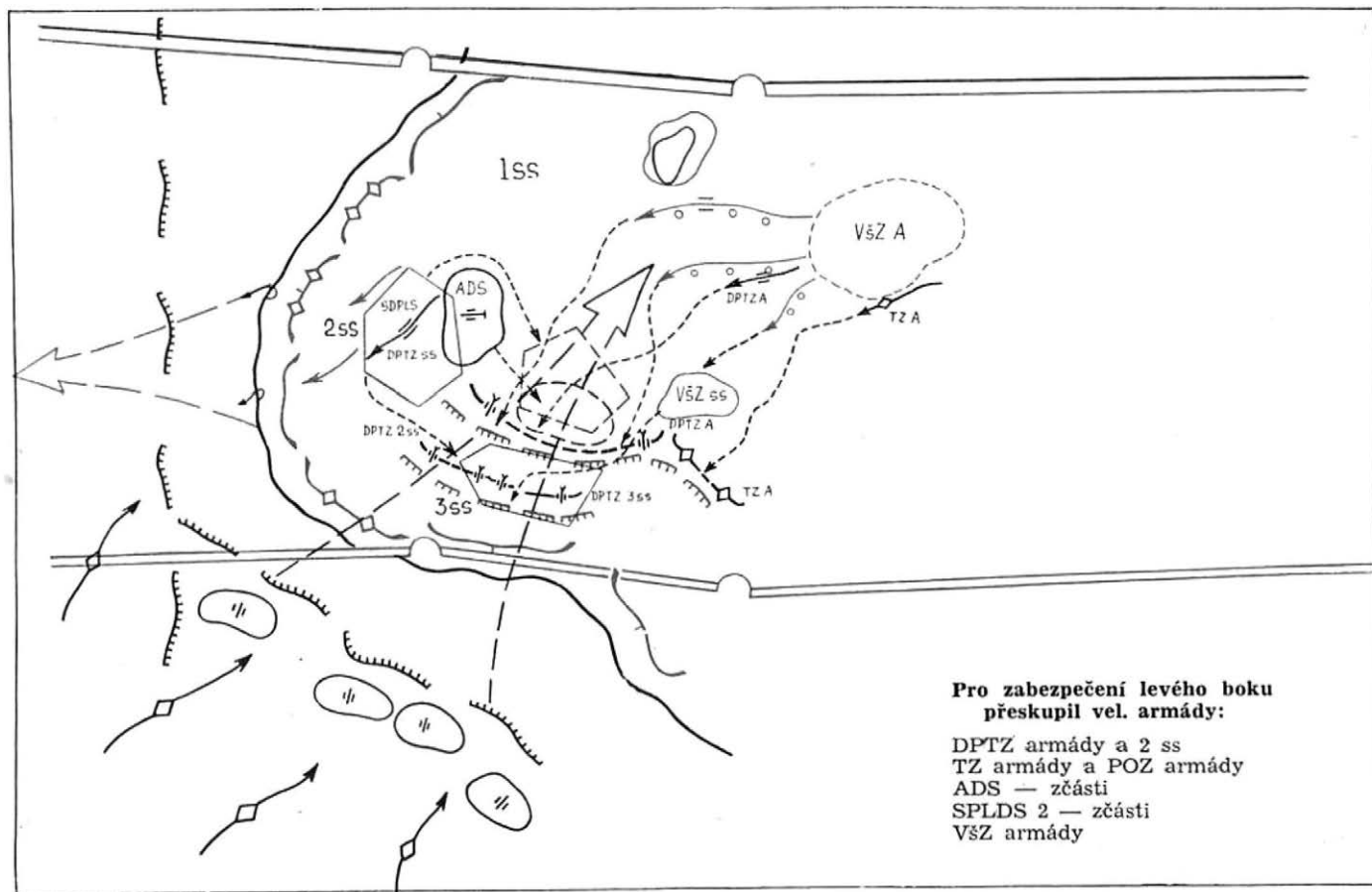
- při nebezpečí silného nepřátelského protiúderu do boku útočné sestavy armády nebo
- při rozhodnutí velitele armády změnit hlavní úder, projevil-li se podstatný úspěch na směru podružném.

V podstatě může pak dojít k přeskupení sil zasazením druhého sledu a záloh na jedno z křídel nebo k vystřídání svazků zasazených na frontě, k jejich shromáždění a přesunu na jiný operační směr, není-li dostatek záloh a volných sil.

V obou možných případech znamená přesun sil podél fronty jeden z nejobtížnějších úkolů pro štáby.

1. Případ, kdy se přeskupení provede pomocí zasazení záloh nebo druhých sledů z hloubky a podél fronty, je znázorněn na náčrtu 3.

Předpokládejme, že přeskupení bude provedeno tak, jak je zhruba uvedeno a popsáno v historickém příkladě, t. j. přesun druhých sledů a záloh. Nejvážnějším problémem, který musí štáb rozřešit, bude

Náčrt č. 3. Možný případ přeskupení sil armády při úhroze levého boku silným protiúderem

a) Má-li být střelecký sbor zasazen do útoku po skončení přesunu hned ráno,

- bude třeba důkladně zabezpečit čáru zasazení hlavně s hlediska protivzdušné a protitankové obrany, protiatomové a protichemické ochrany, neboť do okamžiku zasazení bude vystaveno uskupení armády nebezpečí značných ztrát vzhledem na poměrně hustou sestavu na malém prostoru;
- bude nutné předem, jak bylo už uvedeno, organisovat rekognoskaci a součinnost se svazky v dotyku, hlavně pokud jde o zabezpečení čáry zasazení, zabezpečení a podporu vyražení, a proto
- bude třeba včlenit do čel proudů protitankové, protiletadlové a ostatní dělostřelectvo, mající za úkol zabezpečit čáru zasazení, chránit bojovou sestavu a provést podporu zasazení střeleckého sboru;
- bude třeba provést předem všechna opatření radiačního a chemického průzkumu a zaujmout čáru zasazení ještě během noci.

Tento způsob zasazení druhého sledu bude mít nesporně výhodu největšího možného překvapení pro nepřítele. Nevýhodou však bude větší zranitelnost, hlavně na čáře zasazení, nedostatečná příprava štábů i velitelů k nastávajícímu útoku.

Zasazení bude nutné provést překročením jednotek a svazků na frontě.

b) Bude-li střelecký sbor po přeskupení zasazen až během odpoledních hodin nebo dokonce druhý den (nebo v noci) do útoku, bude přesunut nejprve do prostoru soustředění, kde se rozmístí a provede veškeré přípravy k zasazení.

Opatření nahoře uvedená zůstávají jen částečně platná.

Velitelé a štáby budou mít více času k provedení všech příprav a k organizaci součinnosti pro zasazení; musí se však postarat o důkladné zamaskování prostoru soustředění, neboť na tento prostor by nepřítel soustředil veškerou pozornost, hlavně pokud jde o použití atomových a chemických zbraní.

Zasazení bude pak provedeno podle všech zásad pro zasazování druhých sledů z hloubky.

V tomto případě je výhodou lepší a důkladnější příprava operace, avšak ztrácí se i při velké opatrnosti prvek překvapení. Proto tento případ zasazení nutno brát jako výjimečný a nežádoucí.

Závěrem lze říci, že přeskupení hlavních sil a prostředků vševojskové armády během jedné noci podél fronty bude možné a ve většině případů nutné, že však je třeba včas provést všechny nutné přípravy, pokud jde o plánování, pořádkovou službu, včasné vydání rozkazů a organisovanost provedení.

Tento způsob přeskupení vojsk bude daleko obtížnější jak po stránce plánování, organisace provedení, tak i časového rozpětí. Má-li být provedeno vystřídání svazků na frontě, jejich shromáždění a přesun do nového prostoru v jedné noci, musí být organisace provedení krajně účelná, přesná a provedení rychlé. Závisí však též na vzdálenosti nového prostoru zasazení a na jakosti a počtu komunikací.

Zpravidla bude nutno tento úkol provést v jedné noci vzhledem k tomu, že přeskupení sil vševojskové armády, má-li mít operační smysl a má-li být dosaženo překvapení, musí být provedeno utajeně a velmi rychle, co možná v jedné noci.

2. Možný způsob a předpoklady, jak provést vystřídaní a přeskupení střeleckého sboru, zasazeného ve frontě na jednom směru, na druhý směr a podél fronty

Velitel armády se musí rozhodnout pro přeskupení nejpozději do 15.00 hodin a vydat střeleckému sboru v té době nový úkol.

Štáb armády musí během odpoledních hodin naplánovat provedení přeskupení, po případě přesný dohovor se svazkem, který převezme útočné pásmo od zasazeného střeleckého sboru, a se svazky, jejichž pásmo bude procházet střelecký sbor do nového prostoru.

Štáb střeleckého sboru spolu se štábem střídajícího svazku musí vejít ihned ve styk a provést dohovor o vystřídaní a převzetí útočného pásma a o jeho zabezpečení na frontě.

Ostatní svazky, jejichž týly bude střídány a přeskupovaný střelecký sbor procházet, musí učinit vše pro zdárný průchod jejich pásmo.

Všechny práce s odevzdáváním úseků musí být provedeny pružně, bez byrokratických zvyklostí.

Předpokládejme, že se velitel armády rozhodne přeskupit střelecký sbor v 15.00 hodin. Štáb armády bude na tento rozkaz připraven a dokáže vydat do 17.00 hod. rozkaz pro přeskupení při současném zabezpečení pořádkové služby a dohovoru s veliteli všech svazků, jichž se přeskupení týká. Délka přesunu okolo 70 km podél fronty. Dále, že se střídáním možno započít po setmění, t. j. po 18.00 hodině; sítání kolem 6.00 hodin. Zbývá tedy pro vlastní střídání a přeskupení vojsk za předpokladu přípravy plánování a vydání rozkazů, jak uvedeno, 12 hodin nočního času. Je tedy nutné, aby střelecký sbor byl vystřídán nejpozději do 22.00 hodin, aby stačil vyjít do nového prostoru nebo na čáru zasazení do sítání, t. j. do 6.00 hodin (70 km délka pochodové osy + 40 km délka proudů svazku na jedné ose, má-li dvě osy jako minimum, + rozčlenění a rozvinutí. Pochodová rychlost 15 km/hod.).

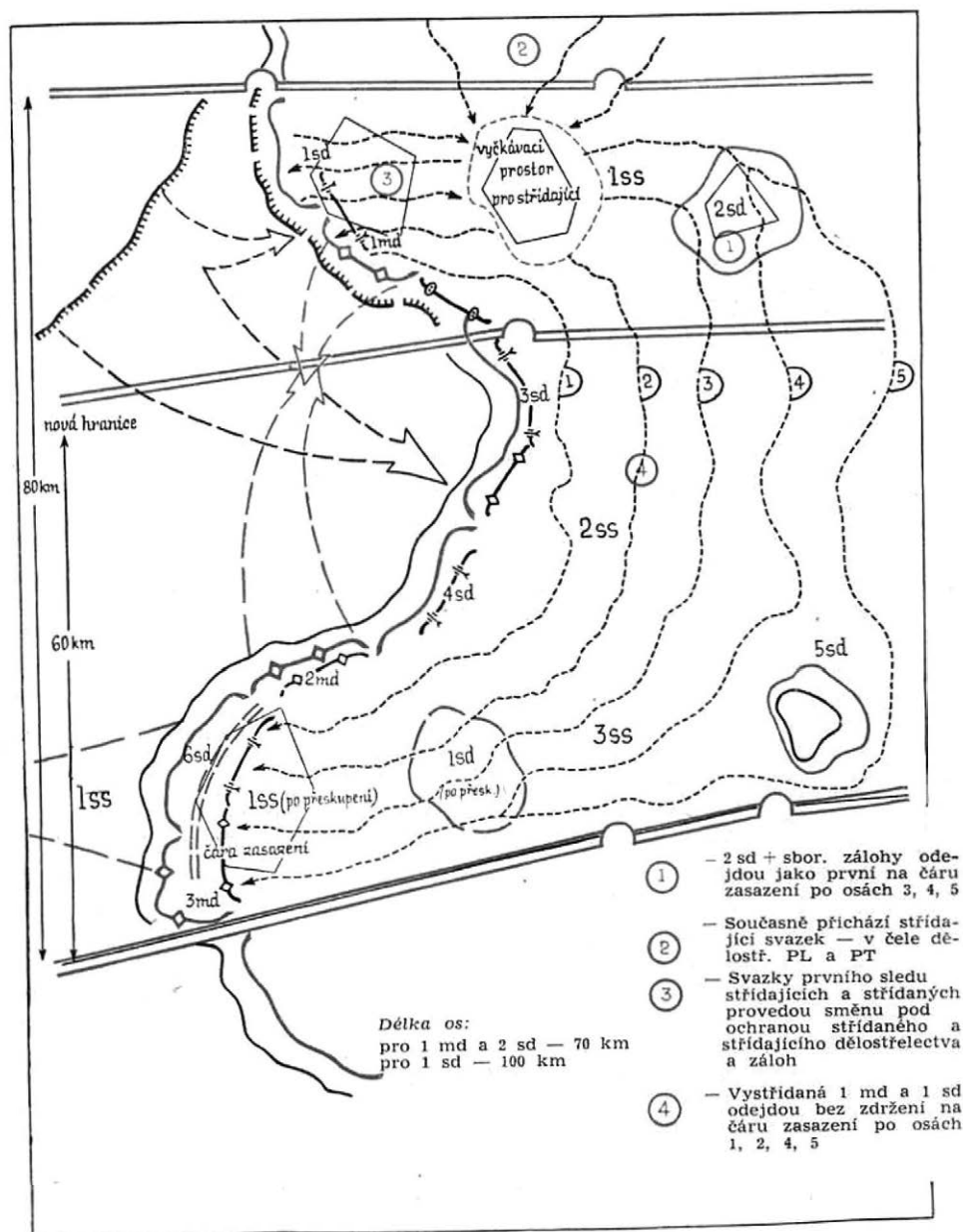
Pořadí, v jakém musí být provedeno vystřídaní, podle náčrtu 4.

Hned po setmění musí být zahájen přesun 2. střelecké divise s využitím alespoň 3 až 4 pochodových os přímo na čáru zasazení. Zabezpečení čáry zasazení musí být provedeno svazky 3. střeleckého sboru v dotyku a 2. střeleckou divisi.

Střídající svazek (svazky) musí co nejdříve zaujmout vyčkávací prostor za frontou. V čele střídajících svazků musí být zasazeno dělostřelectvo v pořadí protiletadlové, protitankové a ostatní, dále prostředky bojového zabezpečení, hlavně radiačního a chemického průzkumu a zdravotnický útvar. Za ním pěchota. Co možná je třeba se vystříhat možného křížování jednotek a útvarů.

Dělostřelectvo všech druhů musí provést převzetí prvků střelby od vystřídávaného dělostřelectva a plán protiletadlového a protitankového zabezpečení.

Střídáný střelecký sbor na frontě musí být v pohotovosti odevzdat

Náčrt č. 4. Přeskupení sil armády s vystřídáním a zasazení ss na jiný směr

svůj úsek podle dohovoru, který byl uskutečněn štáby a veliteli již během odpoledne.

Střídání jednotky, útvary a svazky musí se ihned po odevzdání úseků přesunout po vyhrazených komunikacích a co možná bez zastávky v prostoru soustředění pokračovat v přesunu do nového prostoru. V čele svazků třeba vyslat dělostřelectvo, hlavně protitankové a protiletadlové k zabezpečení čáry zasazení.

IV.

Rozhodujícím předpokladem pro úspěšné provedení přeskupení a z toho vyplývajícím překvapením pro nepřítele je jeho naprosté utajení. Historický příklad uvedený vpředu kromě mnoha dalších příkladů z Veliké vlastenecké války ukazuje, že je možné utajit přeskupení značných sil před nepřítelem.

Hlavní opatření k utajení je možno shrnout do těchto zásad:

- naprostá kázeň v používání pojítek, ať linkového spojení, tak radia (i šifrovaně) týkajícího se přeskupení sil, udržovat zdání normálního života na frontě;
- na plánování přeskupení smí pracovat jen přísně omezený počet osob;
- přeskupování sil a prostředků nutno provádět zásadně v noci, a při tom používat prostředků ke klamání nepřítele, jako různých úhlových odrazečů, které mohou svést radiolokační průzkum nepřítele na jiné prostory;
- provádět rušení nepřátelských radiolokačních stanic a nedopustit nepřátelské vzdušné pozorování;
- všechny pohyby provádět naprosto ukázněně, organisovaně a plánovitě, a proto organisovat dokonalou pořádkovou službu;
- použít všech způsobů maskování;
- klamat nepřítele o provádění přeskupení klamnými přesuny vojsk a bojové techniky značkované na př. úhlovými odrazeči na autech.

Každý náznak provádění přeskupení znamená pro nepřítele zbystření pozornosti, zapojení většího počtu prostředků do průzkumu a snadnější pozorování. Při možnosti použití prostředků hromadného ničení by prozrazení mělo za následek ztráty na lidech i materiálu, po případě i nemožnost provést manévry zásahem z fronty a použitím zbraní hromadného ničení. Proto celistvost fronty a obranyschopnost proti jakémukoli zásahu musí být dodržena.

Sestava armády v úseku střídání a provádění přeskupení je nejzranitelnější, proto je třeba učinit opatření, aby v tento kritický okamžik byla střídající i střídaná vojska schopna odrazit nepřátelský útok. Proto je třeba nejdříve zabezpečit vojska

- organisací protiletadlové a protitankové obrany střídanými a střídajícími vojsky,
- organisací dělostřeleckých paleb všech druhů a zabezpečit tak střídání,
- střídaná vojska musí být pohotova zabezpečit střídání do okamžiku, dokud není organisována obrana střídajícími vojsky,

- jednotky a svazky na frontě musí zabezpečit přesun vojsk, zvláště při přesunech podél fronty, jak ve smyslu protitankové, tak i protivzdušné obrany i ostatních druhů bojového zabezpečení, jakož i pevnou obranou vojsk na frontě,
- zesílit všechna opatření k zamezení nepřátelského průzkumu všech druhů.

V.

Bojové zabezpečení přeskupení vojsk je jednou z hlavních starostí velitele armády, neboť při požadavku rychlosti provedení by každé narušení činnosti vojsk mělo velmi vážné následky, po případě úplné selhání plánovaného manévru. Západní imperialisté počítají s velmi čilou činností letectva, a proto se též jejich výzbrojní plán zaměřil na výrobu letadel všech druhů.

Zmíním se hlavně o obraně a ochraně vojsk vyplývající právě z činnosti letectva. Je to především ochrana proti shozu atomových pum a z toho vyplývající organisace PVO, dále PAO a PCHO.

Protivzdušná obrana bude mít nejdůležitější úlohu. Musí chránit vojska nejen proti vzdušnému průzkumu, ale i proti úderům ze vzduchu. Proto bude nutné

- zesílit organisaci hlásné služby, pozorování s hlavním zřetelem na radiolokaci po celou dobu přeskupování, hlavně při vystřídání vojsk a na pochodu,
- rušit všemožně nepřátelské radiolokační pozorování a klamat nepřítele (jak bylo už uvedeno) o místech přesunů,
- zabránit vzdušnému pozorování intensivním využitím protiletadlového dělostřelectva a stíhacího letectva,
- zabránit leteckým úderům i shození atomové pumy dělostřelectvem a stíhacím letectvem, hlavně v prostorech nejzranitelnějších, t. j. v prostorech vyražení ze soustředění nebo střídání, v soutěskách a při zaujímání výchozí čáry pro zasazení nebo prostorů soustředění,
- zachovat nejprísrnější utajení přesunů a přísnou pochodovou kázeň a pořádek při přesunech.

Pro splnění tohoto úkolu bude výhodné zesílit radiolokační průzkum a rušení nepřátelských radiolokátorů. K ochraně a obraně proudů před leteckými údery vyčlenit zvláštní stíhací svazky a podřídit je veliteli provádějícímu přeskupení nebo plánovat tyto úkoly pro stíhací letectvo a určit zvláštní lety v rámci plánu použití letectva. Výhodnější se zdá první způsob.

Protiletadlové dělostřelectvo musí předem zabezpečit nebezpečná místa a k tomu účelu bude třeba zpravidla zesílit přeskupující se vojska armádními prostředky, po případě musí provést dělostřelecké zabezpečení armáda sama. Přeskupující vojska pak chrání přímo proudy na přesunu.

Důležité bude pro přeskupení (vystřídání) získat alespoň místní nadvládu ve vzduchu.

Protiatomová ochrana a ochrana proti otravným látkám vyžaduje zvláštní péče. Rychlost provedení manévru a utajení manévru zasluhují zvláštních opatření, jako:

- radiační a chemický průzkum os přesunu a prostoru střídání i prostoru soustředění nebo čáry zasazení,
- vytyčení zamořených prostorů a vytyčení objížděk,
- provedení alespoň nejnútnejšího odmoření osob a materiálu zasažených BRL a BCHL.

Bude proto výhodné provést některé z těchto úkonů péčí armády ihned po rozhodnutí velitele armády pro přeskupení a kromě toho zesílení armádními prostředky přeskupujících se vojsk, mít v pohotovosti jednotky praporů a rot chemické ochrany k rozvinutí MSO, při čemž mít ostatní jednotky chemické ochrany v proudech, aby byly při chemickém napadení a napadení bojovými radioaktivními látkami ihned v pohotovosti na místě napadení. Kromě těchto opatření je třeba zadýmovat nebezpečné prostory, ale tak, aby nebylo prozrazeno přeskupování vojsk. Proto bude zadýmování prováděno zpravidla v rámci plánu operačního maskování. K přímému zabezpečení přesunu a přeskupení svazků je třeba v každém případě vyslat po každé ose, třebaže se pohyb děje za frontou, zajišťovací jednotky, odřady k zabezpečení pohybu, boční zajišťovací jednotky se zřetelem na frontu a dodržovat ostatní obvyklé zásady bojového zabezpečení.

Boční zajištění přesunů podél fronty bude celkem provedeno svazky, které jsou v dotyku s nepřítelem. Přesto bude výhodné učinit všechna nutná opatření k zabezpečení boků jak uspořádáním sestavy přesunujících se jednotek, tak ve smyslu protitankové obrany.

VI.

Pořádková služba v soudobých podmínkách nasycení bojiště automobilní a jinou technikou má pro úspěšné provedení pohybů neobyčejně velký význam. Důležitost pořádkové služby ještě více vynikne při provádění přeskupení, zvláště při provádění přesunů podél fronty, kdy svazky nutně procházejí pořádkovým prostorem cizích svazků a vyšších svazků, kdy vojska procházejí v dosahu nepřátelských radiolokátorů a prostory, kam mohou působit prostředky k vidění v noci pomocí infračervených paprsků, po případě v prostoru, kde nebude dostatek komunikací. Bude tedy na pořádkové službě z velké části záviset úspěch provedení manévru vojsky. Úkolem pořádkové služby tedy bude hlavně

- udržet pořádek na komunikacích a v prostorech střídání vojsk i prostorech zasazení vojsk, pokud jde o dopravní kázeň a maskování;
- kontrolovat správnost provedení vytyčení prostorů zamořených BRL, BCHL i biologickými bojovými prostředky, jakož i vytyčení objížděk;
- regulovat pohyb vojsk s hlavním zřetelem na tyto prostory;
- zabezpečit rychlý manévr prostředků k odstranění následků atomového napadení i k evakuaci zasažených osob;
- zabezpečit manévr sil a prostředků do těchto prostorů k zabezpečení jich proti možnému zásahu nepřítele, po případě
- dodávání rozkazů a nařízení velitelů a štábů provádějících přeskupení.

Nelze tedy ztotožňovat pořádkovou službu se službou regulační, která je jen součástí pořádkové služby.

K splnění těchto nejvýše odpovědných úkolů je třeba volit organizaci pořádkové služby v nejtěžším případě, t. j. přeskupení podél fronty, asi takto:

- v těsné součinnosti se štábem armády a orgány pořádkové služby svazků, které jsou v dotyku s nepřítelem, provést dohovor se správci pořádkových prostorů, kterými budou přemísťující se vojska procházet, o době, sestavě a velikosti proudů na rokádních komunikacích,
- dohovorit se o pomoci, kterou poskytne štáb armády správcům pořádkového prostoru, správcům pořádkových úseků a stanovišť,
- společně pak zpracovat plán pořádkové služby nebo zpracovat nařízení a plán pořádkové služby na velitelství armády a dát jednotlivým správcům pořádkových prostorů ve výpise zároveň s pochodovou tabulkou a nařízením pro přesun.

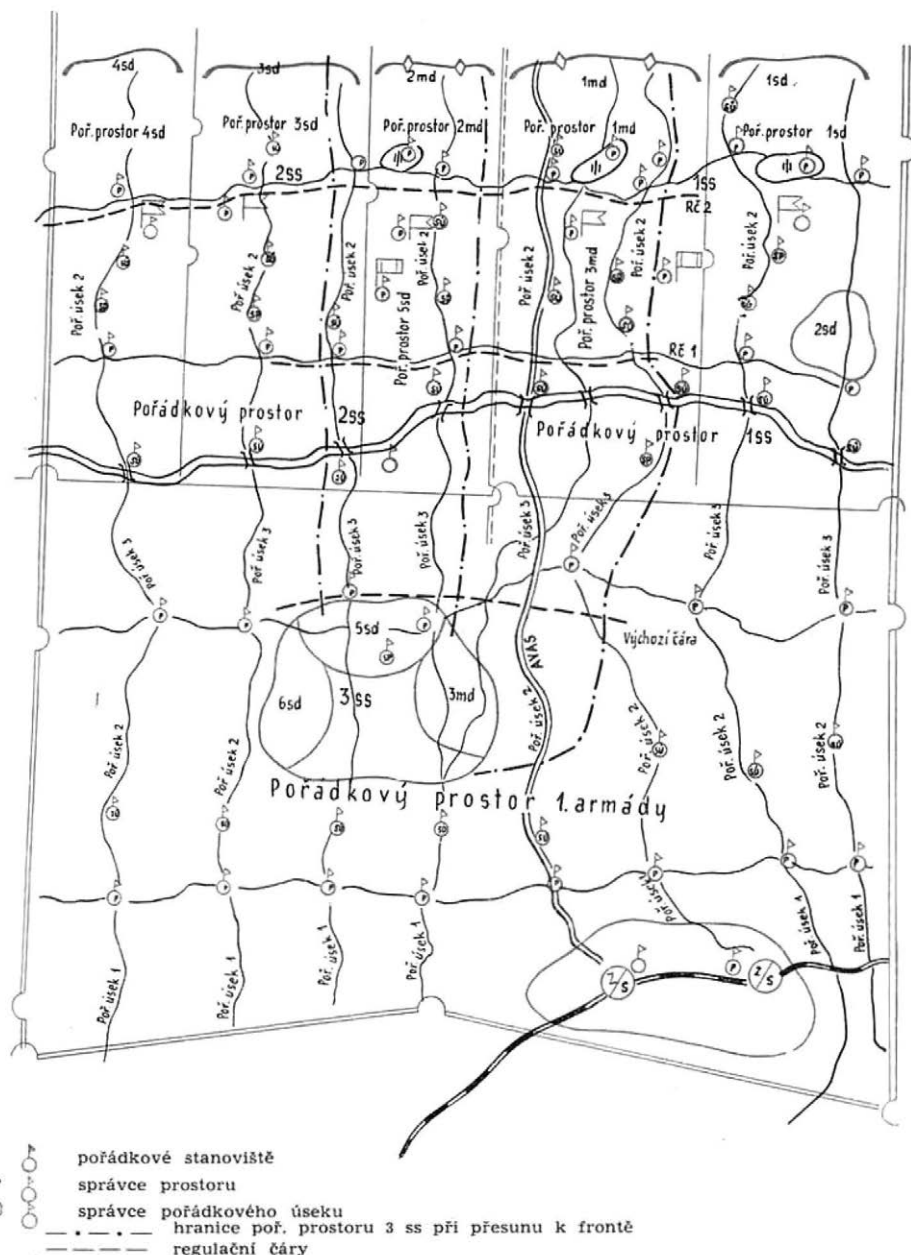
Správce pořádkového prostoru příslušných svazků, jejichž prostory budou procházet přeskupující se vojska, musí pak sám napláňovat a vydat příslušné rozkazy pro své správce pořádkových úseků a ti zase pro pořádková stanoviště.

Hlavní starostí správce pořádkového prostoru pak bude, aby správně napláňoval průchod jednotek a svazků svým pořádkovým prostorem, neboť vojska budou křížovat jeho přísunové a odsunové komunikace, aby nedošlo ke křížování proudů, k nahromadění jednotek a materiálu na křížovatkách a hlavně k pochodové nekázní. Proto bude nutné, aby správci pořádkových prostorů měli dokonale organisováno spojení se správci sousedních pořádkových prostorů a správci pořádkových úseků a byli náležitě zesíleni pro tento případ štábem armády a střeleckého sboru, jehož síly budou na přesunu. Hlavní pozornost bude pak věnována důležitým prostorům, hlavně křížovatkám, soutěškám, přepravám přes vodní toky, prostorům soustředění nebo čáře zasazení a prostoru vystřídání vojsk. K zesílení orgánů pořádkové služby je třeba přidělovat zkušené důstojníky štábů divisí a sborů i sborových útvarů.

Aby mohl správce pořádkového prostoru konat řádně své povinnosti, je třeba ho kromě osob zabezpečit i materiálně:

- zabezpečit ho linkovými pojítky a radiem,
- vyčlenit k jeho potřebě dílenské a vyprošťovací prostředky,
- prostředky k vytyčení a opravě cest,
- dopravními prostředky, hlavně terénními auty a motocykly.

V nařízení pro pořádkovou službu může být uvedeno: úkoly svazků, pochodové pásmo (pochodové osy svazků), stanoviště správců pořádkových prostorů a ohraničení prostorů (nebylo-li již dříve provedeno), kdy a kde dojde k připojení a formování pochodových proudů, způsob organisace PVO, PAO, PCHO, hlavně pokud jde o uvědomění o atomovém nebezpečí, technické zabezpečení pochodu, způsob organisace spojení pořádkové služby, doba pohotovosti pořádkové služby a činnost pro splnění úkolů. K tomuto nařízení se připojuje výpis z pochodové tabulky nebo část mapy, kde je vyznačena osa (osy) pochodu s příslušnými údaji, jako složení proudů, časy průchodu důležitými místy nebo regulačními čarami, zapojení jiných proudů z vedlejších os atd.

Poznámka: pro přehlednost náčrtu nejsou všechny orgány pořádkové služby označeny.
 V pořádk. prostoru armády si provádí pořádkovou službu armáda — rovněž tak na AVAS.

Náčrt č. 5. Schema organizace pořádkové služby v pásmu 1. armády

Schema organisace pořádkové služby uvádí náčrt 5.

Správci pořádkových prostorů pak provedou průzkum os přesunu a jejich vytyčení, provedou rozpočet potřebných sil a prostředků pořádkové služby, organisují kontrolu činnosti svých orgánů a vydají své rozkazy. Velmi důležité je, aby správci pořádkových prostorů již předem uvážili, které prostory jsou nebezpečné s hlediska zásahu zbraní hromadného ničení, a připravili předem v blízkosti těchto prostorů technické prostředky k rychlému odstranění následků napadení a k uvolnění komunikací. Rovněž tak je třeba stále mít dostatečnou zálohu lidí a materiálu pro nepředvídané případy.

Při provádění pohybů na komunikacích musí se vojska bezpodmínečně řídit pokyny a rozkazy pořádkových orgánů, a proto je nutné vybírat jen spolehlivé a energické důstojníky, poddůstojníky i mužstvo, kteří mají náležitý přehled a znalosti a jsou schopni samostatně řešit některé nepředvídané případy naskytnuvši se při přesunu. Z toho, co bylo uvedeno, vysvitá, že hlavní těžiště organisace pořádkové služby při přeskupení sil a prostředků podél fronty musí na sebe vzít štáb armády, zvláště jde-li o přeskupení v krátkém čase z jednoho na druhý odlehlý operační směr. Organisace pořádkové služby za tohoto předpokladu bude nejobtížnější.

Jde-li o přeskupení střeleckého sboru z druhého sledu k frontě z hloubky, bude problém pořádkové služby podstatně jednodušší a bude organisován a plánován velitelstvím armády až po hranici vojenského týlu, kde je pořádkový prostor armády, a dále k frontě střeleckým sborem v těsné součinnosti se svazky zasazenými na frontě. Na první pohled bude tento způsob mnohem jednodušší a spotřebuje méně sil a prostředků.

Zbývá zmínit se ještě o zapojení pořádkové služby do systému hlásné služby. Jak dokazují zkušenosti ze cvičení s vojsky, pronikají signály k vojskům mnohdy s opožděním, mnohdy vůbec ne. Proto je nutné, aby byla vojska uvědomována o vzdušném, atomovém a chemickém napadení (nebo nebezpečí napadení) též orgány pořádkové služby. Je tedy třeba zapojit do systému hlásné služby i orgány pořádkové služby. Z toho důvodu je nutno vybavit správce pořádkového prostoru přijímačem zapojeným do systému hlásné služby, který pak svým radiovým vysílačem uvědomí správce úseků pořádkové služby, a ti rozšíří signál ostatními pojítky (telefonem, světelnými nebo zvukovými signály). Orgány pořádkové služby pak uvědomují postupně přicházející vojska.

VII.

K zdárnému provedení přeskupení při zkrácených lhůtách musí štáby planující přesun pracovat velmi rychle, pružně a bez zbytečné dokumentace. Bude-li veliteli přesunujícího se střeleckého sboru dán úkol včas, bude plánovat přesun jeho štáb. Štáb armády vydá velitelství střeleckého sboru

- nový úkol, čáru zasazení nebo prostor nového soustředění střeleckého sboru,
- pásmo přesunu nebo osy přesunu,
- údaje o pořádkové službě a regulaci s hlediska štábu armády,

- údaje o bojovém zabezpečení (které objekty, čáry a prostory a kdy budou zabezpečeny prostředky armády),
- doplňkové údaje, hlavně o maskování atd.

Štáb střeleckého sboru musí provést rekognoskaci a vytyčení cest, zlepšení některých objektů, maskovací opatření v některých úsecích a ostatní práce souvisící s hladkým a rychlým provedením přesunu. Pro svou potřebu může v některých úsecích ve zvlášť složité situaci vypracovat grafikony přesunů.

Štáb střeleckého sboru pak vypracuje nejnutnější dokumentaci pro organizaci přesunu:

- **mapu přeskupení**, kde vyznačí osy pro každý svazek, možné objížděky důležitých prostorů, které by mohly být napadeny zbraněmi hromadného ničení, záložní osy pro manévr, regulační čáry, čáry průchodu regulačními čarami, po případě hrubé složení proudů,
- pokyny pro přesun nebo přímo pochodové tabulky,
- organizaci pořádkové služby,
- pokyny pro bojové zabezpečení přesunu.

K urychlení všech příprav k provedení přeskupení sil bude mnohdy výhodné a nutné bez vydávání dokumentace pozvat odpovědné funkcionáře svazků přímo do štábu střeleckého sboru a tam jim zakreslit vše, co je nutné, do mapy, vydat předběžné rozkazy ústně a teprve později potvrdit uvedenou dokumentací.

Vážným problémem bude však udržet nepřetržité velení během přesunu. Tato otázka se komplikuje tím, že nelze používat radia, ani šifrování, neboť provoz nových a mnoha radiových stanic by prozradil přeskupování sil. Bude proto nutné tím intenzivněji využívat pohyblivých pojítek, směrových stanic a hlavně letounů a vrtulníků k řízení proudů. Pro použití radia bude třeba vydat vojskům jen nejnutnější signály velmi jednoduché a velmi krátké. Korespondovat jen v nejvážnějších a výjimečných případech pomocí těchto signálů.

Velitelé svazků se svými nejbližšími pracovníky se přemísťují s předvoji, po případě letadly před proudy, štáby v čele hlavních sil. Velitelé jednotlivých proudů pak musí udržovat neustálý styk se správci pořádkových prostorů a úseků.

Je-li málo času na provedení plánování přeskupení štábem přeskupujícího se střeleckého sboru, bude tíha plánování ležet na štábu armády, který provede podrobné plánování ve prospěch střeleckého sboru (záloh) a vydá příslušné rozkazy. Plán armády pak příslušní velitelé doplní a upřesní podle situace.

Závěr

Organisace a provádění přeskupení za použití zbraní hromadného ničení zasluhuje zvýšené pozornosti velitelů a štábů všech stupňů. Jde hlavně o provádění přeskupení v nejkratším čase, při zvýšeném požadavku utajení, a tak o dosažení překvapení.

Nelze ani zapomínat na operační maskování, které při zdokonalení prostředků průzkumu bude obtížnější, avšak při smělém a účelném provádění může vést k dobrým výsledkům.

Proto bude nutné, aby velitelé i štáby armády, střeleckých sborů a svazků pracovali velmi pružně, novými methodami velení co nejjednodušeji. V každém případě bude nutné

- včas vydat potřebné rozkazy ústní nebo písemné,
- včas provést všechna opatření k utajení přesunů,
- provést vytyčení a přípravu komunikací, jakož i dohovor o součinnosti se svazky, jejichž pásmem se přeskupení bude dít,
- organisovat včas a důkladně bojové zabezpečení, hlavně protivzdušnou obranu, protiatomovou a protichemickou ochranu, jakož i maskování přesunu, aby byl zachován prvek překvapení, a za tím účelem provádět i klamání nepřítele, všechny pohyby provádět, dovolí-li to situace na bojišti, jen v noci.